

**Jaarverslag van de provinciearchivaris van
Noord-Brabant over 2016**

C2205679

Auteur

J.G.M. Sanders

Datum

20 maart 2017

Voorwoord

Hiermee bied ik als provinciearchivaris van Noord-Brabant mijn verslag over 2016 aan Gedeputeerde Staten aan, ter uitvoering van de Archiefverordening van de provincie Noord-Brabant, zoals gewijzigd op 1 november 2013.

Dit verslag bevat zowel het toezicht van de provinciearchivaris op de niet overgebrachte archiefbescheiden als het beheer van de naar het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) overgebrachte archieven. Was het jaarverslag over 2015 hoofdzakelijk gebaseerd op de notities van de in 2015 vertrokken provinciearchivaris, het verslag over 2016 geeft de bevindingen weer van de huidige provinciearchivaris.

Dr. J.G.M. Sanders,
provinciearchivaris van Noord-Brabant

Samenvatting

In 2016 heeft de provinciearchivaris de provinciale organisatie in beeld gebracht. Binnen het Huis voor Brabant, bij de omgevingsdiensten en Havenschap Moerdijk zijn contacten gelegd om een eerste indruk van de taken en de archiefvorming op te doen.

De nieuwe verankering van de informatiehuishouding van de provincie in de top van de organisatie onderstreept het belang dat de provincie ziet in een heldere regievoering van dit dossier. Dit is geen overbodige luxe. Als voorbeeld moge dienen de archivering van de ruimtelijke plannen buiten het kernsysteem Corsa, waarover de provinciearchivaris geadviseerd heeft. In aanloop op een te nemen vervangingsbesluit heeft de provinciearchivaris onderzocht wat er met de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer in 2015 en 2016 gebeurd is. Dit moet immers een solide basis bieden voor het aan de provinciearchivaris gevraagde positief advies.

De duurzame opslag van het digitaal gevormde en permanent te bewaren archiefmateriaal vraagt om een e-depot. Het BHIC, archiefbewaarplaats van de provincie, is in 2016 aangesloten op het e-depot voor de rijksoverheid, waaraan ook andere bestuurslagen kunnen deelnemen. In 2016 zijn verkennende proeven gedaan met provinciale bestanden om de mogelijkheden van overdracht van digitaal materiaal te onderzoeken.

De komende overdracht van het archief van de Provinciale Archief Inspectie vanaf 1860 toont aan dat er een achterstand bestaat met betrekking tot de overdracht van archieven naar de provinciale archiefbewaarplaats. Uit dit archief dient bovendien nog vernietigd te worden. Er is vanuit de provincie in 2016 overigens geen enkel vernietigingsadvies gevraagd aan de provinciearchivaris.

Anderzijds kan een rigide toepassing van selectielijsten ervoor zorgen dat materiaal dat in het maatschappelijk debat onverwachts van belang wordt, verdwijnt. Hetzelfde geldt voor de vernietiging van niet-overheidsarchieven of -collecties met een provinciale reikwijdte. Het verdient aanbeveling hiervoor beleid te formuleren.

De zorg die de provinciearchivaris in het jaarverslag over 2015 uitgesproken heeft over de archivering bij de omgevingsdiensten is in 2016 doorgegeven aan deze diensten. Dit heeft geleid tot toetsbare verbeterplannen en, waar mogelijk, tot samenwerkingsvormen. In 2017 zal op de uitvoering gecontroleerd worden.

Bij de beschikbaarstelling van archiefbescheiden in de provinciale archiefbewaarplaats is actief publiek gemaakt welke stukken in 2016 openbaar geworden zijn.

Tevens zijn nieuwe zoekmogelijkheden voor het gedigitaliseerde archief van de Commissaris van de Koningin toegepast om verborgen informatie te kunnen opsporen. Het BHIC heeft vergevorderde plannen ontwikkeld voor digitalisering van de kernstukken uit het archief van Provinciale Staten vanaf 1814.

1 Toezicht op de niet overgebrachte archiefbescheiden

Het eerste jaar van de nieuwe provinciearchivaris stond onder meer in het teken van kennismaking. Naast een formele toezichttaak dient de provinciearchivaris het provinciale apparaat zoveel mogelijk bij te staan om zijn informatiehuishouding op orde te krijgen en te houden. Goede zakelijke contacten over en weer zijn daarvoor van cruciaal belang. Uiteindelijk gaat het erom dat de bestuurder en de ambtenaar hun werk kunnen uitvoeren om de burger van dienst te zijn.

Naast diverse formele en informele contacten met medewerkers van het cluster Informatiemanagement en ICT (I&I) en Opdrachtgeverschap en Regie Omgevingsrecht (ORO), is er ook uitgebreid kennis gemaakt met de medewerkers van de provinciesecretaris die belast zijn met documentaire informatievoorziening. Tijdens een bijeenkomst in het Huis voor Brabant is onder meer gesproken over de informatiehuishouding van de provincie, het zaakgericht werken en de ontwikkelingen van het e-depot van het BHIC.

1.1 Toezicht op de provincie

Aansturing

Het is van groot belang dat het beleid inzake de informatiehuishouding van de provincie in de leiding van de organisatie verankerd is. Deze aanbeveling van de Zuidelijke Rekenkamer is na het vertrek van de directeur Bedrijfsvoering van de provincie, mevr. Zoodsma, uit het vizier geraakt, terwijl de noodzaak tot het nemen van de regie niet minder werd. Medio 2016 is de draad weer opgepakt. Via een i-Board krijgt nu de provinciesecretaris als Chief Information Officer (CIO) de mogelijkheid vanuit de ambtelijke top beleid te formuleren en toe te zien op de uitvoering ervan. Zij is degene die vanuit het college van Gedeputeerde Staten de verantwoordelijkheid gekregen heeft voor een deugdelijk en stabiel informatiebeleid. Archiefvorming en archiefbeheer bij de provincie en de instellingen die provinciale taken in mandaat uitvoeren, vormen onderdelen van dit beleid.

Jaarverslag zorgplicht archieven over 2015

Conform de per november 2013 gewijzigde Archiefverordening van de provincie Noord-Brabant 1996 brengen Gedeputeerde Staten jaarlijks verslag uit aan Provinciale Staten over de uitgevoerde activiteiten met betrekking tot de zorgplicht van archiefbescheiden. Vanaf kalenderjaar 2015 maakt deze verslaglegging deel uit van het provinciale jaarverslag. De verslaglegging over 2015 is begin 2016 afgestemd met de provinciearchivaris.

Overplaatsing archief Overlegorgaan Nationaal Park de Biesbosch

In 1996 heeft de provincie het secretariaat van het Overlegorgaan Nationaal Park de Biesbosch overgenomen van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Om die reden is het archief tijdelijk ondergebracht in de archiefruimte van de provincie. De secretariatsfunctie van de provincie is per 1-1-2014 beëindigd. Het archief is daarom overgeplaatst naar Nationaal Park De

Biesbosch, dat het vervolgens overgebracht heeft naar de archiefbewaarplaats Regionaal Archief Dordrecht. De provinciearchivaris heeft op verzoek positief geadviseerd over dit voornemen.

Archivering Ruimtelijke Ordening (RO)

Tijdens de opstartfase van het e-depot-project van de provincie en het BHIC (waarover later) bleek dat de archivering van de blijvend te bewaren bestanden van RO-beheer - de ruimtelijke plannen - ondermaats was. Om die reden werd de provinciearchivaris verzocht een uitspraak te doen over enkele principiële punten. Vooruitlopend op het project e-depot waar dit probleem op een heel praktische wijze aan de orde komt, was de kern van de boodschap het definitieve plan waarop besluitvorming plaatsvindt te archiveren in Corsa, en niet, zoals tot nu toe geval is, te bewaren in een niet-archiefwaardig systeem. Dit advies geldt voor alle vakapplicaties. Bovendien zijn uitspraken gedaan over de verantwoorde bewaring van de verwijzingen via links. Deze dienen in archiefwaardige documenten een permanente verwijzing te garanderen. De adviezen zijn opgevolgd.

Calamiteitenplan fysieke archieven

Het calamiteitenplan voor de fysieke archieven in het Huis voor Brabant is in 2016 aangepast aan de nieuwe situatie. De planvorming is met de provinciearchivaris doorgesproken. Hij heeft aangegeven geen zitting te kunnen nemen in het calamiteitenteam. Een dergelijke uitvoerende taak zou namelijk conflicteren met zijn rol als toezichthouder. Uiteraard kan bij een calamiteit een beroep op hem gedaan worden om de juiste beslissingen te kunnen nemen.

Ontwikkeling e-depot

Eind 2015 is het project 'Pilots aansluiting e-depot BHIC' van start gegaan. Medewerkers van de provincie en het BHIC hebben samengewerkt om meer kennis te krijgen van de opslag van permanent te bewaren digitale archieven van de provincie. Dit is een deelproject binnen het door het Rijk opgezette Archief 2020. Medio 2016 is het BHIC aangesloten op het e-depot van het Nationaal Archief, dat niet alleen ontworpen is voor de archieven van de rijksinstellingen, maar tevens gebruikt kan worden voor de archieven van de aan de regionale historische centra, waaronder het BHIC, gelieerde instellingen. Binnen de provincie zijn en worden testen gedaan met het ruimtelijk-planproces vanuit verschillende applicaties, met als doel de gehele keten van besluitvorming als een samenhangend pakket te kunnen bewaren en presenteren. Hetzelfde geldt voor de stukken die voortvloeien uit een bestuurlijk proces. Onderdeel daarvan zijn de permanent te bewaren audio- en video-opnamen van vergaderingen, zogeheten audio- en videotulen. Hoewel ook digitale archieven pas naar de archiefbewaarplaats overgebracht hoeven te worden als ze ouder zijn dan twintig jaar, ligt het in de verwachting dat de overbrengingstermijn verkort zal gaan worden om een veilige bewaring van dit materiaal te garanderen. Het is van groot belang reeds bij de creatie van digitale informatie rekening te houden met het duurzame beheer. Dat impliceert een correcte vorming met inbegrip van de toekenning van juiste en volledige metadata om de vindbaarheid te garanderen en om digitale dementie te voorkomen.

Vervangingsbesluit

De provincie is afgelopen jaren meer en meer digitaal gaan werken. Het overgrote deel van de ingekomen post wordt gescand waardoor het papieren exemplaar vervangen wordt door het

digitale. Het digitale bestand wordt na vernietiging van het papieren document het archiefexemplaar. Het rapport van de Rekenkamer, 'Digitalisering en duurzame toegankelijkheid van informatie provincie Noord-Brabant' (18 december 2014) over de digitale informatiehuishouding van de provincie heeft tot het besluit geleid papieren documenten na de invoering van zaakgericht werken op 4 mei 2015 nog niet te vernietigen in afwachting van een verbeteringsplan bij het zoeken van documenten in het archiefbeheerssysteem van de provincie (Corsa). De provinciearchivaris heeft, vooruitlopend op een verzoek om goedkeuring de papieren documenten alsnog te mogen vernietigen, een onderhoud over deze zaak gehad met de heer J. Kerseboom, directeur van de Zuidelijke Rekenkamer, om een gefundeerd oordeel hierover te kunnen vellen. Op basis van het rapport van de rekenkamer zijn binnen de provincie de nodige stappen gezet. Er is een nieuw vervangingsbesluit voorbereid op basis van de landelijke handreiking vervanging. Verder is er geëxperimenteerd met overdracht naar het e-depot van het BHIC. Begin 2017 zal een verzoek om goedkeuring bij de provinciearchivaris worden neergelegd.

Archief Provinciale Archief Inspectie

Tot 2013 had de provincie als taak het rechtstreeks toezicht op de niet overgebrachte archieven van de gemeenten en waterschappen binnen de provincie. De archieven die uit deze inspectietaak voortvloeiden, werden niet centraal beheerd binnen de provincie, maar binnen de eigen afdeling. De opvolger van deze eenheid, de afdeling Interbestuurlijk Toezicht, heeft besloten dit archief over te brengen naar de provinciale archiefbewaarplaats. Inmiddels loopt dit archief over de periode 1860-2013, terwijl de Archiefwet 1995 voorschrijft dat stukken ouder dan twintig jaar overgedragen moeten worden aan de beheerder van de archiefbewaarplaats. Hiermee is deze eenheid dus meer dan een eeuw te laat met de overdracht van het overgrote deel van dit archief. Dit verdient geen schoonheidsprijs voor de Provinciale Archief Inspectie die zelf onder meer toezicht moest houden op een tijdige overbrenging van archieven door gemeenten en waterschappen.

Het onderdeel Archieftoezicht van Interbestuurlijk Toezicht heeft dit archief in 2016 laten bewerken. De materiële verzorging, openbaarheidsbeperkingen en formele afronding moeten nog ter hand worden genomen. Bovendien moet nog een vernietigingslijst worden voorgelegd aan de provinciearchivaris. Naast het papieren (analoge) deel van het archief blijken enkele stukken van het archief in digitale vorm (digital born) te bestaan. Bedoeling is dit materiaal op te nemen in het e-depot van de provincie, zoals dat beheerd wordt door het BHIC als provinciale archiefbewaarplaats.

Vernietiging

Er is in 2016 geen reguliere vernietigingslijst ingediend ter advisering door de provinciearchivaris. Artikel 3 van de Archiefwet schrijft de verplichting tot vernietiging van archiefbescheiden voor na de in de selectielijst gestelde termijnen. Dit geldt zowel voor papieren als digitale bestanden. De burger moet erop kunnen vertrouwen dat de overheid informatie die over hem vastgelegd is, tijdig vernietigt.

In dit verband valt op te merken dat selectie en waardering anno 2016 bestaat uit een drietal kernpunten: risicoanalyse, systeemanalyse en de hotspotmonitor. De risico- en systeemanalyse wordt verwerkt in de selectielijst voor archiefbescheiden van de provinciale organen. Met betrekking tot de hotspotmonitor is het raadzaam dat de provincie zelf stappen zet. Het gaat daarbij over de vraag of volgens de selectiecriteria te vernietigen informatie naar aanleiding van een bijzondere gebeurtenis, een incident of maatschappelijk debat toch in aanmerking komt voor permanente bewaring.

Acquisitie

Een van de taken van de provinciearchivaris is volgens de Regeling archiefbeheer Noord-Brabant de verwerving van archiefbescheiden en documentatie afkomstig van particuliere personen of organisaties indien dit voor de kennis van de regionale geschiedenis van belang kan worden geacht (artikel 16). In het verslagjaar zijn enkele van dergelijke archieven opgenomen in de provinciale archiefbewaarplaats op grond van eerder gemaakte afspraken (zie 2.2).

Per 1 januari 2013 is een wijziging van het Archiefbesluit in werking getreden. Met de wijziging kwam de adviesrol van de Raad voor Cultuur voor de afzonderlijke selectielijsten te vervallen en het zogenaamde driehoeksoverleg tussen zorgdragers en het Nationaal Archief werd vervangen door het Strategisch Informatieoverleg (SIO). Voornaamste doel van het SIO is om selectiebeslissingen tijdig en op het juiste niveau te nemen. Ook andere onderwerpen die de waardering van overheidsinformatie aangaan, zoals digitalisering van werkprocessen en openbaarheid, worden in het SIO besproken.

In het kader hiervan werd de mogelijkheid geschapen om ook bij de provincies een dergelijk SIO in te stellen. Bij de provincie neemt de functionaris hieraan deel die vanuit de verantwoordelijkheid van de zorgdrager, belast is met de informatiehuishouding, te weten de provinciesecretaris; daarnaast de provinciearchivaris en, als het gaat om selectiecriteria, een externe deskundige. Afwijkingen van de reguliere vernietigingslijst kunnen aangehouden worden met betrekking tot onderwerpen die nadrukkelijk in het Brabantse maatschappelijke debat spelen, zoals drugscriminaliteit, megastallen of Q-koorts.

Het onderdeel acquisitie kan hieraan gekoppeld worden. De provinciearchivaris zal bij de verwerving van particuliere archieven uitgaan van de selectiedoelstelling zoals die onder meer door de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 17 december 2010 in een brief aan de Tweede Kamer is geformuleerd. Deze selectiedoelstelling speelt zowel een rol bij de waardering en selectie van overheidsarchieven als bij de verwerving van particuliere archieven door de provinciearchivaris, namens de provincie Noord-Brabant. Nagegaan zal moeten worden op welke wijze de provincie de acquisitie van particuliere archieven verder wil faciliteren, bijvoorbeeld door het opstellen van een acquisitieprofiel of de instelling van een SIO. De provincie kan besluiten het kernarchief op te nemen van sterk door haar gesubsidieerde stichtingen.

1.2 Toezicht op de gemeenschappelijke regelingen waarin de provincie partij is

Omgevingsdienst Brabant Noord, Omgevingsdienst Zuid Oost Brabant en Omgevingsdienst Midden en West Brabant

De omgevingsdiensten zijn openbare lichamen op basis van een gemeenschappelijke regeling waaraan de provincie deelneemt. Vanuit dien hoofde vallen ze voor zover ze provinciale bescheiden vormen en beheren onder toezicht van de provinciearchivaris.

Archieftaken van de provincie zijn overgedragen aan de omgevingsdiensten. Bij de overdracht van de taken door de provincie aan de omgevingsdiensten was de provincie ervan op de hoogte dat de systemen bij de omgevingsdiensten onvoldoende uitgerust waren om archieven duurzaam te beheren.

In een kennismakingsbijeenkomst met ORO werden de procedures vanuit de provincie ten aanzien van de omgevingsdiensten verhelderd. In augustus heeft de provinciearchivaris bij de drie omgevingsdiensten gezamenlijk aangegeven op welke punten hij binnen de informatiehuishouding op korte termijn verbetering nodig acht om te voldoen aan de wettelijke bepalingen. De drie diensten hebben hierop gereageerd in een gezamenlijk schrijven en in een individueel en -zoals gevraagd - toetsbaar verbeterplan. Begin januari 2017 zijn de eerste - positieve - gesprekken over uitvoering van hun verbeterplannen gestart.

Van de aangevoerde punten waren het zoeken naar een sterkere onderlinge samenwerking en een goede inrichting van een betrouwbaar document management systeem het meest wezenlijk. Begrijpelijkerwijs spelen bij dergelijke nieuwe organisaties erfenissen uit het verleden een rol. Dat maakt samenwerking echter niet minder zinvol, zij het dat die enkel op de terreinen gezocht moet worden waar dit doelmatig is. De verschillende systemen vormen mogelijk een belemmering maar veel ervan is op te lossen door ze in te richten als of te vervangen door archiefwaardige systemen. Ze moeten bijvoorbeeld uitgerust zijn met voldoende mogelijkheden voor metadatering en selectie. De inrichting zal op die eisen afgestemd moeten zijn. De provinciearchivaris heeft toegezegd dit proces nauwlettend te blijven volgen. De indruk bestaat dat de diensten zich van deze taak wel bewust zijn. De inrichting bijvoorbeeld van een zaaktypecatalogus in onderling overleg is een goed initiatief. Vanuit de provinciearchivaris zullen de vorderingen worden nagegaan en zo nodig bijgestuurd en inhoudelijk ondersteund worden.

De Omgevingsdienst Midden en West Brabant heeft zijn eerste verzoek om een vernietigingsadvies voorgelegd aan de provinciearchivaris. Daaruit bleek hoe lastig het voor de omgevingsdiensten is te moeten schakelen tussen hun bevoegdheden en plichten ten aanzien van de provincie, de gemeenten en de gemeenschappelijke regeling zelf. In onderling overleg en na een zoektocht naar de juiste procedure kon de vernietiging van de provinciale stukken op de juiste wijze uitgevoerd worden.

Havenschap Moerdijk

Na overleg met de provinciearchivaris heeft de Raad van Bestuur van Havenschap Moerdijk een archiefverordening en een besluit informatiebeheer vastgesteld voor de Bedrijfsvoeringsorganisatie Havenschap Moerdijk 2017.

Het archief van Havenschap Moerdijk over de periode 1968-1991 is reeds eind 2014 geplaatst in het BHIC. In 2016 heeft meerdere keren overleg plaatsgevonden met de afdeling DIV van het Havenschap over de formele overbrenging, waaronder het vastleggen van eventuele openbaarheidsbeperkingen. Pas daarna kan de provinciearchivaris het beheer overnemen. Planning is nu dat het havenschap tijdens het eerste kwartaal van 2017 dit project verder oppakt en afrondt.

1.3 Vervolg in 2017

Vervolgstappen inzake het toezicht op de niet overgebrachte bescheiden van de provincie in 2017 zullen zich onder meer toespitsen op enkele punten uit de 'Nota Digitale Duurzaamheid. Duurzaam toegankelijke overheidsinformatie' van 25 november 2015 en het rapport van KBenP, 'Analyse Zaakgericht Werken', van oktober 2016.

Uit de 'Nota Digitale duurzaamheid':

Punt 5

Met de invoering van zaakgericht werken per 4 mei 2015 ligt de verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke kwaliteit van de zaakdossiers bij de proceseigenaar c.q. de behandelend ambtenaar. Uit het rapport van KBenP blijkt dat nog niet elke afdeling die verantwoordelijkheid neemt. Op dit moment is onduidelijk wat de gevolgen zijn voor een afdeling of afdelingsmanager als men zich niet aan de afspraken houdt. Het initiatief komt nu vanuit DIV, maar zou ook in de lijn moeten worden belegd.

Punt 7

Bij mandatering van provinciale taken aan andere organisaties gelden dezelfde kwaliteitseisen voor duurzaam informatiebeheer als bij de provincie Noord-Brabant.

De provinciearchivaris ziet toe op de kwaliteit van archivering bij onder andere de omgevingsdiensten. Bij de omgevingsdiensten gelden dezelfde kwaliteitsnormen als bij de Provincie. De provinciearchivaris heeft op basis van berichten van zijn voorganger zijn zorgen uitgesproken over het achterblijven van de ontwikkelingen bij de eisen die de Provincie Noord-Brabant stelt aan haar eigen informatiebeheer. Als voorbeeld mag dienen een document management systeem bij een omgevingsdienst dat niet voldoet aan de eisen van Archiefwet. De provinciearchivaris heeft daarom in 2016 de omgevingsdiensten verzocht om een stappenplan ter

verbetering. In 2017 worden de diensten bezocht om te kijken wat er van de voornemens in de praktijk terechtgekomen is.

Punt 8

De organisatie heeft een proces ingericht om de kwaliteit van het duurzaam informatiebeheer te monitoren en te verbeteren.

Het is goed dat een dergelijk systeem inmiddels in gebruik is. Ook de provinciearchivaris en zijn medewerkers hebben gemerkt dat vanuit de key user contact wordt opgenomen als documenten in behandeling zijn, maar nog niet aan een zaak zijn gekoppeld (gearchiveerd). Ook hiernaar zal nader onderzoek worden verricht.

2 Beheer van de overgebrachte archiefbescheiden

2.1 Overdracht

Het volgende archief is in het kader van de Archiefwet in beheer overgedragen aan de provinciearchivaris:

Provinciale Raad voor Maatschappelijke Zorg tot 1941-2009, bevattende de volgende deelarchieven:

- Dossiers Provinciale Raad voor de Gezondheidszorg (PCG), 1941-1959
- Dossiers Provinciale Raad voor de Volksgezondheid in Noord-Brabant, 1960-1990
- Provinciale Raad voor de Volksgezondheid en Maatschappelijke Dienstverlening, 1990-1995
- Provinciale Raad voor de Volksgezondheid en Maatschappelijke Zorg in Noord-Brabant, 1995-2009

De volgende particuliere archieven zijn op basis van oudere afspraken door de provinciearchivaris overgenomen en afgerond:

- Het archief van Stichting Brabants Kenniscentrum Jeugd / K2, 1971-2015
- Het archief van de Stichting Volkskunde Leerstoel Brabants Heem, 1993-2014

2.2 Depotbeheer

In 2016 heeft het BHIC een uitbreiding van zijn depotcapaciteit verwezenlijkt door de vaste stellingen in diverse depots verrijdbaar te maken. De archieven van de provincie zijn ten gevolge van deze bouwkundige aanpassingen binnen het BHIC verplaatst.

2.3 Benutting

Archieven toegankelijk maken gebeurt bij het BHIC al jaren, maar de huidige technische mogelijkheden maken er dit werk wel een stuk eenvoudiger op. En zeker ook het werk van historisch onderzoekers. Konden archivariissen vroeger namelijk niet meer doen dan op hun best beschrijven waar een dossier over ging, met behulp van nieuwe scantechnieken kan zo'n zelfde dossier tegenwoordig woord voor woord doorzoekbaar worden gemaakt. En op grote schaal geldt dit natuurlijk voor hele archieven.

Het archief van de Commissaris van de Koningin in Noord-Brabant over de periode 1970-1986 heeft in 2016 een aanvullende behandeling ondergaan. Voorheen moest de onderzoeker eerst náár dossiers in dit archief zoeken en kon hij pas daarna ín het geselecteerde dossier zoeken. Hij kon het dossier al wel in pdf-formaat inzien. Via ocr (optical character recognition: automatische tekstherkenning) was al bereikt dat hij de inhoud van het dossiers zelf direct kon bevragen. Zo ging het zoeken sneller en vond hij bovendien meer informatie. Deze techniek werkt alleen bij gedrukte en getypte teksten en is zeker niet altijd foutloos. Maar het is een reuzesprong voorwaarts voor historisch onderzoek.

Door omzetting van de ge-ocr-de pdf's naar alto xml heeft het BHIC in 2016 kunnen bereiken dat de onderzoeker de stap van het zoeken naar voor hem van belang zijnde dossiers kan overslaan. Voortaan kan hij met één zoekvraag in één keer door alle bestanden in het archief van de commissaris zoeken. Dat levert hem treffers op in dossiers die hij anders nooit geraadpleegd zou hebben.

Tussen de jaren 1970 en 1986 stonden achtereenvolgens drie commissarissen in de provincie aan het roer: Constant Kortmann, Jan Dirk van der Harten en Dries van Agt. Hun papieren erfenis, bijvoorbeeld toespraken die ze hielden, is nu direct te doorzoeken: van openingstoespraken tijdens hun eerste bijeenkomst met Provinciale Staten tot woorden van welkom aan Brabanders en Brabantse organisaties die in deze jaren het provinciehuis bezochten. Interessant zijn ook dossiers met informatie over de vele werkbezoeken die de commissaris aflegde aan de gemeenten in Brabant. Zo ervaart de onderzoeker wat er daar belangrijk gevonden werd om onder de aandacht van het provinciebestuur te brengen. De economische neergang van industrie en werkgelegenheid of toch de komst van een overdekt zwembad? Maar ook meer landelijke onderwerpen komen in het archief naar voren. Denk aan adviezen voor de minister van Binnenlandse Zaken over het oplossen van de problematiek rond Molukkers. Hiermee is het archief van de Commissaris van de Koningin uit die periode misschien wel het best toegankelijke archief van Brabant geworden.

Zoeken in het archief kan via de homepage van het BHIC: 'Archieven' en vervolgens de zoekterm 'Commissaris van de Koningin CdK, 1970 - 1986' intypen, of rechtstreeks via deze link: <http://www.bhic.nl/integrated?mivast=235&mizig=210&miadt=235&micode=1372&miview=inv2>

Eind 2016 heeft het BHIC besloten om in 2017 een aanvang te nemen met het scannen van de vergaderverslagen van het Provinciaal Bestuur van Brabant, een wens die ook binnen de provincie sterk leefde. Uit de eerste periode (1814-1853) beschikken we over resoluties van de Staten. Vanaf 1850 tot 1986 zijn de gedrukte notulen in het archief aanwezig. We verwachten dat deze bestanden na scanning op bovengenoemde wijze integraal doorzoekbaar gemaakt kunnen worden. Het BHIC wil dergelijke nieuwe technieken meer en meer inzetten om de grote papieren archieven van de provincie beter te kunnen laten benutten. Het zou mooi zijn om deze serie op korte termijn een vervolg te kunnen geven.

Archieven worden immers bewaard om ze laten gebruiken. Enerzijds door de administratie om de medewerkers hun werk te laten uitvoeren en als geheugen, anderzijds door burgers om de meest uiteenlopende redenen. Na twintig jaar zijn archieven in principe openbaar krachtens de Archiefwet. In een aantal gevallen zijn beperkingen aan de openbaarheid gesteld. Actieve openbaarmaking verstevigt het fundament van de democratie. De overheid is van mening dat vrije toegang tot informatie haar bestaan legitimeert.

Dit geldt ook voor de archieven van de provincie. In het kader van Open Overheid en In navolging van bijvoorbeeld het Nationaal Archief meldt het BHIC sinds kort ieder jaar via een persbericht welke archiefbestanddelen binnen zijn collectie het komend jaar openbaar worden en daarmee voor iedereen ter inzage komen. Daarbij zijn ook archiefbescheiden van de provincie. Op deze wijze draagt de provincie bij aan een transparante overheid.